

RECENZIE

Nobili și demnitari ai Banatului montan medieval și premodern. Studii istorice

LIGIA BOLDEA

În anul 2023, prestigioasa Editură Mega din Cluj-Napoca, a publicat în condiții grafice deosebite, o lucrare valoroasă, elaborată de cercetătoarea Muzeului Banatului Montan din Reșița, Ligia Boldea, despre *Nobili și demnitari ai Banatului montan medieval și premodern. Studii istorice*. Volumul, ce cuprinde 315 pagini, adună între copertile sale 12 studii focalizate asupra istoriei nobilimii bănățene, publicate în diverse reviste de specialitate (*Analele Banatului*, *Banatica*) sau în volume colective, cu adăugiri și completări, pe baza unor noi surse documentare, realizate de autoare, inclusiv pentru tabelele genealogice ale familiilor nobile din Banatul medieval și premodern.

Cercetătoarea Ligia Boldea a abordat, cu acribie și rigoare științifică, pe baza investigării a numeroase surse primare medievale (documente în limba latină) și a literaturii de specialitate, istoria mai multor familii românești nobile importante din Banat în veacurile XIV–XVII: *Gârleștenii de Rudăria*, *Mătnicenii de Ohaba-Mătnic*, *Simon de Caransebeș*, *Ladislau Lățug de Delinești*, *Bucoșnița de Caransebeș*, *Mărganii*, familiile *Floca* și *Pobora de Zăvoi*, *Cerna* și *Plogovița*.

Fiecare familie nobilă este analizată detaliat de dr. Ligia Boldea din mai multe perspective: reconstituirea structurilor genealogice (ramurile familiei, evoluția acesteia pe parcursul mai multor generații); patrimoniul funciar și domeniul familiei; demnitățile deținute la nivelul orașului și districtului Caransebeș, precum și în cadrul comitatului de Severin. Raporturile de rudenie dintre membrii aceleiași familii nobiliare sunt redată de autoare în dinamica lor

istorică, dar și relațiile cu celelalte familii nobile bănățene sau din zona învecinată a Hunedoarei și Hațegului, precum și litigiile și conflictele; dintre ele unele sunt reconstituite pe baza documentelor istorice.

Prezentarea fiecărei familii nobile bănățene este însoțită, la final, de tabele genealogice care precizează raporturile de rudenie, în măsura posibilului, între diverșii reprezentanți (și între generații) ai respectivei familii nobiliare românești. Așa cum subliniază Ligia Boldea, nu întotdeauna a fost posibilă stabilirea legăturilor de rudenie, de filiație, între diverși membri ai aceleiași familii, din cauză că o serie de documente s-au pierdut în contextul vicisitudinilor prin care a trecut Banatul în Evul Mediu și epoca premodernă.

O atenție specială este acordată de cercetătoarea Ligia Boldea femeilor nobile din Banatul Montan care au jucat un rol important în cadrul familiei lor (soții, mame, văduve), dar și în cadrul societății locale. Astfel unele femei nobile participă pe picior de egalitate cu bărbații familiei la diverse tranzacții funciare, moștenesc posesiuni (în afara zestrei și a bunurilor dotale), redactează testamente sau se judecă pentru drepturile lor în fața forurilor compotente la nivel local sau central. Ligia Boldea remarcă faptul că fiecare familie nobiliară a avut, la un moment dat, cel puțin un pronaj emblematic care s-a impus atât în cadrul familiei ale, cât și la nivelul orașului Caransebeș, al districtului omonim și al comitatului de Severin.

Cartea publicată de cercetătoarea Ligia Boldea reconstituie, cu multă pricepere, istoria elitei locale din Banat dar și din Banatul de Caransebeș și Lugoj, semnând o contribuție însemnată, de referință, la istoria medievală și premodernă a României, oferind și un model de analiză și investigare, în cercetarea istoriei nobilimii românești medievale.

Sorin Ovidiu Bulboacă*

* Manager, Complexul Muzeal Arad, conf. univ. dr., Universitatea „Vasile Goldiș” Arad, email: sorin_bulboaca@yahoo.com.